

Primljeno: 26.11.2015.

Pregledni rad

UDK: 37.018.262

OBRAZOVANJE RODITELJA I RODITELJSKA PEDAGOŠKA KOMPETENCIJA, TEORIJSKI I PRAKTIČKI IZAZOVI

Anka Jurčević Lozančić
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
anka.jlozancic@ufzg.hr

Anabela Kunert
Dječji vrtić Petrinjčica, Petrinja

SAŽETAK

Brojne promjene koje su se dogodile na širem društvenom planu utjecale su na današnju obitelj, njenu strukturu, životni stil, karakteristike. U radu se razmatraju neke temeljne značajke suvremene obitelji s posebnim naglaskom na ulogu roditelja u procesu odgoja djeteta. Roditeljski odgojni postupci ključni su za kvalitetan odnos roditelja i djeteta te izravno utječu na napredovanje djeteta i njegov daljnji životni put. Promijenjen je i pogled na dijete i djetinjstvo. Dijete se danas promatra kao aktivni subjekt vlastitog razvoja sa svim svojim pravima i potrebama koje odrasli trebaju prepoznavati. Kako se od roditelja očekuje kompetentno obnašanje njihove roditeljske zadaće i djelovanje u najboljem interesu djeteta potrebno im je osigurati programe pedagoškog obrazovanja roditelja koji bi ih osnažili i podigli razinu njihove osobne i roditeljske kompetencije. Prva spona u procesu roditeljskog rasta i razvoja jest predškolska ustanova. Upravo suradnjom s odgojiteljima svoje djece, uspješnom komunikacijom, razvijanjem partnerskih odnosa te uključivanjem u različite programe pedagoškog obrazovanja roditelji će moći odgovoriti izazovu suvremenog roditeljstva.

Ključne riječi: obitelj, odgoj, suvremeno roditeljstvo, pedagoško obrazovanje roditelja

UVOD

U relativno bogatoj suvremenoj literaturi obitelj se razmatra na različite načine i s različitih stajališta. Maleš i Kušević (2011) definiraju obitelj kao temeljnu društvenu zajednicu koja je u stalnoj interakciji sa svojim okruženjem. Kao dinamičan, promjenjiv sustav, obitelj se mijenja zajedno s društvom čiji je dio i stoga je obitelj slika u malom svih proturječja kroz koja prolazi društvo. Za Delač Hrupelj i sur., (2000) obitelj je organizirani sustav odnosa u kojem sudjeluje više članova vezanih srodstvom, a čije je ponašanje i doživljavanje u stalnoj međuovisnosti. Ljubetić (2007, 6) obitelj razmatra kao „malu grupu usko povezanih ljudi koji daju svoj doprinos, udružuju se i odgovorni su jedni prema drugima. Ova je grupa obično, ali ne i nužno, temeljena na braku, biološkom porijeklu ili usvojenju.“ Nadalje, Ljubetić (2012,76) određuje obitelj „kao sustav odnosno zajednicu roditelja i njihove biološke i/ili adoptirane djece koji zajedno obitavaju te tvore tri obiteljske pozicije odnosa: muž-otac, žena-majka i potomak-brat/sestra.“

Danas ne postoji jednoznačno određenje obitelji, ono zapravo nije ni moguće s obzirom na različite promjene koje su utjecale na obitelj i uzrokovale promjene u njezinu tumačenju i definiranju. Potrebno je istaknuti da je obitelj temeljna institucija društva, primarna, socijalna i ekonomska zajednica koja osim što osigurava preživljavanje svojih članova, obavlja i različite vitalne funkcije (reproduktivnu, gospodarsku, socijalnu, pedagošku, emocionalnu). Pozivajući se na rezultate recentnih istraživanja provedenih u svijetu i kod nas, Klarin (2006) naglašava da je uloga roditelja u djetetovu životu oduvijek imala posebno značenje za njegov razvoj i odgoj, emocionalnu sigurnost, socijalnu kompetentnost i kasnije intelektualno postignuće. U kontekstu obitelji odvija se djetetova socijalizacija tijekom koje se ono razvija u samostalnu osobu zbog čega je potrebno uvijek usmjeriti pažnju na roditelje koji su glavni akteri cjelokupnoga procesa djetetova razvoja i odgoja.

Međutim, suvremena obitelj uz brojne pozitivne aspekte roditeljske skrbi za dijete suočena je s brojnim svakodnevnim pritiscima i problemima zbog kojih se roditelj ponekad osjeća bespomoćno tjeskobno i nesigurno (Ehrensaft, 2002., Pećnik, 2008., Sears i Sears, 2008., Bergmann, 2009). To znači da osim pozitivnoga iskustva roditeljstvo je ponekad obilježeno sukobima, nedoumicama, nesigurnostima, padom zadovoljstva u mnogim područjima života što se dakako, negativno odražava na dijete njegov razvoj i odgoj.

PROMJENE U SUVREMENOJ OBITELJI U KONTEKSTU AKTUALNIH DRUŠTVENIH PROMJENA

Juul i Jensen (2010) upozoravaju da suvremena društva nisu odgovorila zahtjevima odgovornoga roditeljstva. U mnoštvu informacija o odgoju djeteta s kojima se roditelji susreću, potrebno ih je usmjeriti prema onima koje će im koristiti u stvaranju poželjnoga roditeljstva. Savjeti, upute, procedure, pritisak potrošačkoga društva čine roditeljstvo iznimno složenom životnom zadaćom. Natjecateljski duh društvenoga ozračja,

nekontrolirani utjecaj medija uvjetuje pogreške roditelja u odgoju djece i oni odgajaju djecu na način da se što brže i jednostavnije uklope u industrijsko i komercijalno društvo u kojem su moć, uspjeh, visok stupanj inteligencije i ljepota često najvažnije vrijednosti (Ehrensaft, 2002., Sears i Sears, 2008., Honoré, 2009., Shaw i Wood, 2009).

Općeniti stav da ukoliko dijete ne bude težilo najboljem, neće imati kvalitetan život u budućnosti uvjetovani su potrošačkom kulturom koja teži bezuvjetnom uspjehu, materijalnom bogatstvu i u kojoj je bitna pobjeda, njeguje se već od najranijega djetinjstva. Nadalje, niz proturječnosti koje su posljedica društvenih promjena uvjetuje, kako to naglašavaju Shaw i Wood, (2009) da je današnji svijet prepun nezadovoljnih i nesretnih roditelja, djece kojoj je dosadno, koja su često emocionalno hladna. Problemizirajući današnji kontekst u kojem djeca odrastaju, autori se pitaju kakav će zapravo biti budući svijet naše djece i na kojim je odgojnim vrednotama potrebno zapravo inzistirati. Upravo zbog toga Ljubetić, (2012) govori o kompetentnom roditelju koji ne odustaje od svojega roditeljstva jer teškoće smatra privremenima, promišlja i detektira kritične točke svojega roditeljstva, prati i procjenjuje efekte svojega odgojnog djelovanja na dijete, stalno radi samoprocjenu, mijenja i unaprjeđuje sebe i koristi sve raspoložive resurse kako bi unaprijedio svoje roditeljske kompetencije. Slijedom toga shvaćanja ista autorica zaključuje da je potrebno potaknuti roditelje da slušaju svoju intuiciju i zdravom logikom pronalaze koje odgojne metode najbolje odgovaraju njegovu djetetu. No, da bi se u tome što više uspjelo, ponajprije roditelj treba imati jasnu sliku svojega željenog roditeljstva. Dakako, načini na koje roditelji djeci pomažu različiti su, jer je svako dijete jedinstveno biće. Uvijek kada dijete odrasta u poticajnom i ohrabrujućem obiteljskome okruženju u kojemu se razumije i uvažava njegova individualnost, prihvaćaju njegovi osjećaji, ono će zasigurno napredovati. Ponajprije, kako bi djetetu pomogli da se osjeća sigurno u svijetu stalnih promjena i izloženog učestalim intenzivnim medijskim, odnosno općim društvenim pritiscima, roditelji trebaju omogućiti zajedničko vrijeme za verbaliziranje i izražavanje njegovoga mišljenja i osjećaja.

Prema Juul i Jensen, (2010) razgovor, osobni dijalog u kojem svaki član obitelji govori o sebi, svojim osjećajima, mislima i vrijednostima najkonstruktivniji je način da se razriješe eventualni međusobni nesporazumi, ali istodobno i jedan od najvažnijih puteva prema osobnome razvoju, bliskosti obiteljskoj sinergiji. Roditelji koji ostvaruju kvalitetan odnos sa svojim djetetom uspješnije će objasniti koje ponašanje od njega očekuju, a dijete koje u takvom okruženju odrasta lakše će usvajati roditeljske savjete i dobronamjerna usmjeravanja. Mnogi su roditelji danas svjesni, kako to naglašavaju Brooks i Goldstein (2005), da će se djeca osjećati kompetentnijima ako im se pomogne kako to autori simbolički navode u kormilarenju plovidbe kroz izazovne životne situacije (Walsh, 2003., 2006., Fuller, 2008). Ukoliko roditelj zna i vjeruje da je njegov cilj utjecati na djecu i davati im snagu da postanu odgovorni, vedri, nadahnjujući i suosjećajni pojedinci, tada je izuzetno važno da se oni ponašaju u skladu s tim uvjerenjima. Stoga Brooks i Goldstein (2005) pozivaju roditelje da preispitaju sebe, svoje postupke jer dijete doživljava sebe kroz prizmu zajedničkoga obiteljskog života. U pojašnjenju navedenoga, spomenuti autori također ističu da su djeca pažljivi promatrači koji ponekad, iako ne čine sve ono što roditelj kaže, ali najčešće čine upravo ono što odrasli čine.

Poznato je da brojne promjene u socijalnoj makrostrukтури, ekonomske promjene i potrebe za materijalnom stabilnošću u modernom svijetu uvjetuju, prema mišljenju Bergmanna (2009) novu sliku žene kao majke, supruge i poslovne žene koja intenzivno ostvaruje društvene kontakte izvan kruga svoje obitelji. Iz tih se razloga u literaturi govori o utjecaju stavova, ponašanja i zaposlenosti majke na dijete. Također, govori se i o ulozi suvremenoga oca u odgoju djeteta ističući značenje njegove fizičke prisutnosti, nježnosti odnosno njegove spremnosti za zamjenom zaposlene majke. Naime, zbog sve izrazitije emancipacije žene i njezine intenzivne želje za samoostvarenjem na poslovnom planu, sve je veća uključenost oca u odgoju djece. Navodeći rezultate brojnih znanstvenih istraživanja Ljubetić (2012) upozorava da iako je suvremena obitelj suočena s mnogim problemima, roditeljima se otvaraju brojne prilike za napredovanjem u osobnom, profesionalnom i socijalnom životu, pa tako misao vodilja roditelja sve učestalije postaje „moj je posao moj život“ (...). Dakako, zaposlenost bračnih partnera pozitivno utječe na obitelj jer je znatno povećana ekonomska moć, a time kvaliteta i raznovrsnost obiteljske odgojne okoline. U literaturi u kojoj se autori bave propitivanjem kvalitete suvremenoga roditeljstva i njegove implikacije na djetinjstvo, može se zaključiti da roditelji danas uspijevaju ostvariti ravnotežu između svojih poslovnih i obiteljskih obveza te ostvariti sklad u obitelji pružajući djetetu emocionalnu sigurnost, podršku i kvalitetno vođenje u odgoju (Walsh, 2003., 2006., Gonzalez-Mena, 2009).

Obiteljski odgoj u najvećoj mjeri odlučuje kako to navode Sears i Sears, (2009) na sreću, sigurnost i stabilnost djeteta, njegovo slaganje s vršnjacima, koliko će ono imati samopouzdanja u sebe i svoje sposobnosti i kako će reagirati u mnogim situacijama. Slijedeći pretpostavku roditelja kao modela ponašanja djeci temelji se cjelokupna teorija socijalnoga učenja koja govori u prilog tezi da što je roditeljski model djetetu bliži, veća je vjerojatnost da će dijete imitirati njegovo ponašanje i internalizirati njegove stavove i uvjerenja. Suprotno navedenome, ako roditelji nemaju s djecom temeljni odnos prihvaćanja i povezanosti njegov odnos s vršnjacima gradit će se na lošim temeljima te su mogući daljnji problemi. Iz tih razloga opravdano je govoriti o važnosti poticanja već u ranom odgoju temeljnih, humanih vrijednosti, primjerice darežljivosti, plemenitosti, altruizmu, ljubaznosti, empatiji i zahvalnosti. Drugim riječima, u odgoju djeteta potrebno osigurati dovoljno slobodnoga prostora u kojem ono može odlučivati integrirano, a to podrazumijeva slobodan odabir mogućih smjerova, zatim traži li međuputeve u pronalaženju mogućega odgovora te da između pojedinih informacija može i zna uspostaviti poveznice (Golombok, 2000). Slično stajalište naglašava Ljubetić (2012) tvrdeći da poticanjem djeteta na introspekciju i promišljanje i nenametljivo vodeći ga kroz navedeni proces, roditelj omogućuje dosezanje još više razine samostalnosti i autonomije. Istodobno razvijajući svoju autonomiju dijete uči i uvježbava svoje asertivno ponašanje i odgovorno zastupanje osobnih prava, potreba i granica. Pri tome, uvijek kada roditelj pokazuje da mu je važno čuti i razumjeti kako se dijete osjeća, tada ono doživljava da je vrijedno upravo takvo kakvo doista i jest. Upravo iz rane interakcije s roditeljima dijete stvara određena pravila i očekivanja koja dalje prenosi na druge odnose

u budućnosti (Walsh, 2003., Sears i Sears, 2009).

Redovita zajednička komunikacija omogućuje roditeljima da se bave osjećajima, potrebama ali i problemima djeteta, a pravovremeni odgovori na djetetove temeljne potrebe od esencijalne su važnosti za djetetov uspješan razvoj i odgoj. Zašto je to važno? Zato što život uvijek nosi mnoge i različite izazove zadaća je roditelja ili odgojitelja pripremiti dijete kako će se uspješno snaći u mnogim i različitim životnim situacijama. Stoga ne iznenađuje da je u literaturi obitelj i roditeljstvo, a posebice pedagoška kompetentnost roditelja, često predmet interesa suvremenih autora što je rezultiralo cjelovitijim praćenjem obitelji i potragom za načinima koji će djelotvornije pomoći roditeljima (Milanović i sur., 2000., Walsh, 2003., 2006., Pećnik, 2008., Gonzalez-Mena, 2009). Upravo redovitim osvještavanjem svojih postupaka, roditelj mijenja svoja ponašanja, stavove i vrijednosti, a svijest o mogućim promjenama uvijek su poticaj za traženje novih rješenja (Roopnarine i UweJaipaul, 2005). Drugim riječima, uspješan roditelj u stalnom je nastojanju da postane još bolji roditelj, prema potrebi spremno preuzima inicijativu i konstruktivno rješava probleme, a o odgoju svojega djeteta razmišlja kao izazovu koji može i zna prihvatiti.

PEDAGOŠKI KOMPETENTAN RODITELJ

Roditeljstvo je iznimno kompleksna i slojevita životna uloga svakog pojedinca (koji je imao sreću postati roditeljem), međutim nitko ih ne priprema za tu iznimno zahtjevnu ulogu. Poznato je da danas suvremeno društvo zahtijeva informiranoga roditelja koji posjeduje pedagoške kompetencije, odnosno određena znanja i vještine koje će dovesti do pozitivnih razvojnih rezultata djeteta, naglašava Ljubetić (2007). Kompetentnim roditeljem smatra se onaj roditelj „koji sebe doživljava kao osobu koja ima kontrolu nad svojim roditeljstvom i odnosom s djetetom te se dobro osjeća kao roditelj“ (Milanović i sur., 2000, 123). Drugim riječima, kompetentan roditelj razmišlja o odgoju svojega djeteta kao o izazovu koji može i zna prihvatiti te izazovu kojemu je dorastao jer posjeduje za to potrebne vještine. Štoviše, kompetentan roditelj djetetu kontinuirano pruža važna životna zadovoljstva i osjeća uspješnosti. Svoje viđenje kompetentnoga roditelja cjelovito i jasno daju Maleš i Kušević (2011) te naglašavaju da pedagoški kompetentan roditelj vješto koristi osobne i izvanjske resurse u vođenju djeteta u procesu njegova sazrijevanja. Pedagoške kompetencije roditelja podrazumijevaju obiteljske interakcije, osobito odnos roditelj i dijete o čijoj kvaliteti ovisi zadovoljstvo i sigurnost roditelja kao i uspješnost djeteta (Golombok, 2000., Ljubetić, 2007., Pećnik i Starc, 2010).

Iz navedenih teorijskih određenja koja govore o kompetentnom roditeljstvu moguće je izdvojiti neke osobine koje bi pedagoški kompetentan roditelj trebao posjedovati. Zasiurno, jedna od temeljnih kompetencija jest posjedovanje nužnih pedagoških i psiholoških znanja o djeci te vještine potrebne za odgoj djece primjeren njihovoj dobi i sposobnostima. No, kako bi to ostvario, roditelj treba biti usmjeren na stalno stjecanje novih i proširivanje postojećih znanja, vještina i stavova u svezi s djecom, odgojem i njegovim humanim vrijednostima. Suprotno navedenom, roditeljsku nekompetenciju

obilježava: neznanje, nesigurnost, nezadovoljavajući odnos s djetetom te, kao prirodna posljedica, doživljaj tereta roditeljstva.

Baveći se istom problematikom Ljubetić (2012) naglašava da je temeljna roditeljska zadaća oblikovati pedagoški kontekst (okruženje i ozračje) u kojem će dijete rane i predškolske dobi optimalno zadovoljiti svoje primarne potrebe i razviti svoje potencijale. Na taj način dijete uči kako učiti, stječe kompetencije neophodne za uspješno trenutno i buduće djelovanje u društvu, naglašava ista autorica. Slijedom navedenog, moguće je istaknuti da kompetentan roditelj stalno uči, istodobno omogućava svojem djetetu učenje u skladu s njegovim razvojnim osobitostima. Međutim, poznato je da za mnoge roditelje danas veliki problem predstavlja usklađivanje roditeljstva i rada izvan kuće, odnosno kako balansirati između zahtijeva profesije i održavanja skladnoga obiteljskog života u ozračju pozitivnoga roditeljstva, odnosno kako uskladiti radnu i roditeljsku ulogu. Zbog ubrzanoga načina života danas su se promijenili postupci odraslih osoba prema djeci. Svako dijete treba pažnju, strpljenje i vođenje odraslih te prilagođavanje njihovom ritmu života koji je znatno sporiji od suvremenoga načina života, naglašavaju Juul i Jensen, (2010). Upravo nestrpljenje, nepoznavanje i nerazumijevanje djetetovih individualnih i razvojnih potreba kao i njihovo dulje izbivanje iz obitelji često su razlozi slabljenja odgojne funkcije suvremene obitelji.

Pozitivno roditeljstvo može se odrediti kao roditeljstvo koje promiče razvoj pozitivnih odnosa između roditelja i djeteta i optimiranje djetetova razvojnoga potencijala, a to je roditeljstvo u najboljem interesu djeteta (Pećnik i Starc, 2010). Stoga se u recentnoj suvremenoj literaturi nastaloj posljednjih desetak godina često naglašava važnost roditeljske prisutnosti kao važnoga elementa roditeljskoga ponašanja koji uključuje djetetov cjelokupan svijet, njegove osjećaje, njegovu orijentiranost na samoga sebe, ali i istodobnu želju za čvrstim roditeljskim osloncem. Prema tome, roditeljska je dužnost uložiti vrijeme i energiju u svoje pedagoško obrazovanje i djelovanje, a zadatak je društva roditelju pružiti podršku u nošenju s roditeljskom ulogom pomoću različitih oblika pedagoškoga obrazovanja roditelja. Stričević (2011) u svojem radu naslova: „Jačanje roditeljskih kompetencija kroz programe obrazovanja roditelja“ navodi niz različitih termina za programe koji su usmjereni prema promicanju roditeljskih kompetencija i jačanju roditeljskih kapaciteta. Ista autorica govori o pedagoškom obrazovanju roditelja odnosno osposobljavanju roditelja, parenttraining, programima roditeljskih vještina, programima roditeljstva i slično. Kušević (2009) smatra da roditeljstvo ne bi trebalo biti biološko pravo već privilegija koja se stječe na temelju pedagoških kompetencija roditelja. U tom smislu, jedan od načina sustavnoga osiguranja kvalitete roditeljstva jest licencija za roditeljstvo za koju autorica smatra da bi pridonijela zaštiti prava djeteta uz osiguranje kvalitetnoga obiteljskog odgoja. Stričević (2011) naglašava da se termin obrazovanje roditelja najučestalije koristi kao opći pojam koji obuhvaća sve specifičnosti unutar oblika i strategija rada s roditeljima, a djelovanje u praksi kao programi obrazovanja roditelja. Pedagoško obrazovanje roditelja potrebno je svim roditeljima bez obzira na njihovu opću kulturu i profesiju. Dakako, s obzirom da postoje razlike u razini znanja i u stupnju osposobljenosti za pravilan odgojni rad, nužna je i diferencijacija obrazovnih programa za rad s roditeljima. Ljubetić (2007) naglašava

da je pedagoško obrazovanje roditelja prvi korak na putu do roditeljske pedagoške kompetentnosti, drugi je korak djelotvorna primjena stečenih znanja u roditeljskoj praksi.

Suvremene znanstvene spoznaje o djetetovu razvoju i mogućnostima njegova odgoja i obrazovanja značajno su promijenile sliku o djetetu te se u teorijskim određenjima recentnih autora govori o novim paradigmama u ranom i predškolskom odgoju Jurčević Lozančić (2010)., Bašić (2011)., Maleš, i Kušević (2011)., Ljubetić (2012) i mnogi drugi suvremeni autori. Te nove spoznaje temelje se na shvaćanju djeteta kao aktivnoga, kreativnoga i kompetentnoga bića. Posljednjih se desetljeća uloga i predškolske ustanove značajno promijenila. Poštujući potrebe i pravo roditelja na aktivno sudjelovanje odgojitelji provode različite oblike suradnje (grupni roditeljski sastanci, radionice, druženja, igraonice). Odgojitelji svoju suradnju ostvaruju i manje formalnim putem (individualni razgovori, zajedničke akcije, pozitivni međusobni kontakti...). Iskustva iz pedagoške prakse jasno pokazuju da uvijek kada roditelji i odgojitelji komuniciraju u ozračju uzajamnoga poštovanja i povjerenja, tada je njihovo zajedništvo vođeno sličnim načelima, a energija i produktivnost ostvarenoga partnerstva povezana je s mnogim razvojnim ishodima djece. Jedno od načela Nacionalnog kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) jest partnerstvo vrtića s roditeljima i širom zajednicom pa su roditelji definirani kao partneri u vrtiću – zajednici koja uči te zagovornici i promotori odgojno-obrazovnoga procesa i posrednici prema lokalnoj zajednici. Nadalje, prema istom dokumentu vrtić i obitelj čine dva temeljna sustava u kojem dijete odrasta te je nužno osigurati izravnu, kvalitetnu i ohrabrujuću komunikaciju među njima kako bi informacije o djetetu mogle nesmetano i dvosmjerno cirkulirati, kako bi i jedni i drugi mogli primjereno odgovoriti na individualne i razvojne djetetove potrebe i osigurati potporu njegovu cjelovitom razvoju. Štoviše, razina i kvaliteta uključenosti roditelja u proces ranoga odgoja i obrazovanja određuje ne samo kvalitetu odgojno-obrazovnih iskustava djece, već je to istodobno prilika njihova vlastitoga učenja, odnosno razvoja roditeljskih kompetencija. Time se od suvremene predškolske ustanove očekuje da roditeljima osigura uvjete za stjecanje specifičnih znanja o roditeljstvu kako bi podigla razinu svoje pedagoške kompetencije za roditeljsku ulogu.

ZAKLJUČAK

Danas se pred suvremenoga roditelja postavljaju mnogi zahtjevi koje generira ukupni društveni kontekst te se može opravdano govoriti o suvremenome roditeljstvu i pedagoškim kompetencijama roditelja. Izazovi s kojima se suočava suvremena obitelj danas su mnogobrojni. Zbog sve intenzivnijih promjena u suvremenome društvu koja se stavljaju pred roditelje, mnogi od njih se ne snalaze u novonastaloj situaciji te se intenzivirala potreba za pedagoškim obrazovanjem roditelja. Obitelj je prvo mjesto u kojem dijete uči i razvija svoje kompetencije, vlastitim iskustvom i u interakcijama s ostalim članovima. Odgajati dijete znači shvaćati roditeljstvo kao osobni otvoreni put sazrijevanja i rasta što implicira potrebu za stalnim učenjem, a time i unapređivanjem svojega osobnog djelovanja. Upravo roditeljski osjećaj kompetentnosti obuhvaća roditeljsku procjenu

učinkovitosti (samoefikasnosti) u ulozi roditelja i procjenu zadovoljstva ispunjavanjem roditeljske uloge. Stoga se čini značajnim istaknuti da su u kontekstu razvoja i stjecanja roditeljskih kompetencija bitna polazišta znanja i vještine roditelja, njihovi stavovi te kako se roditelj osjeća u svojoj ulozi odnosno njegova percepcija sebe kao roditelja u društvenoj sredini (Maleš i Kušević, 2011., Ljubetić, 2012). Da bi se u tome što više uspjelo, bitno je shvaćanje djeteta kao osobe s vlastitim osjećajima, pravima i potrebama, koje roditelj uvijek treba prepoznavati, a to je ishodište empatijske identifikacije roditelja s djetetom.

LITERATURA

1. Bašić, S. (2011). (Nova) slika djeteta u pedagogiji djetinjstva. U: D. Maleš (Ur.), Nove paradigme ranoga odgoja (str.19-37). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedagogiju.
2. Bergmann, W. (2007). Umijeće roditeljske ljubavi. Jastrebarsko: Naklada Slap.
3. Bergmann, W. (2009). Disciplina bez straha: kako steći poštovanje naše djece, a ne izgubiti njihovo povjerenje. Jastrebarsko: Naklada Slap.
4. Brooks, R., Goldstein, S. (2005). Otporna djeca-Njegovanje djetetove snage, nade i optimizma. Zagreb: Neretva.
5. Delač Hrupelj, J., Miljković, D., Lugomer Armano, G. (2000). Lijepo je biti roditelj: priručnik za roditelje i djecu. Zagreb: Creativa d.o.o.
6. Ehrensaft, D. (2002). (Raz)maženo dijete: kako dobronamjerni roditelji daju djeci previše - ali ne ono što im treba. Zagreb: Mozaik knjiga.
7. Fuller, A. (2008). Zahtjevno dijete: kako prevladati sukobe i pomoći djetetu da ostvari svoje potencijale. Zagreb: Naklada Kosinj.
8. Golombok, S. (2000). Parenting: What really counts? Philadelphia, PA: Routledge.
9. Gonzalez-Mena, J. (2009). Child, Family, and Community, Family-Centered Early Care and Education. Upper Saddleback River, NJ: Pearson.
10. Honoré, C. (2009). Pod pritiskom: spašavanje djece od kulture hiperroditeljstva. Zagreb: Algoritam.
11. Juul, J., Jensen, H. (2010). Od poslušnosti do odgovornosti. Zagreb: Naklada Pelago.
12. Jurčević-Lozančić, A. (2010). Pedagoški aspekti institucionalnog djetinjstva. U: A. Jurčević- Lozančić (Ur.), Očekivanja, postignuća i perspektive u teoriji i praksi ranog i primarnog odgoja i obrazovanja- 11. Dani Mate Demarina (str.145-155). Zagreb: ECNSI i Učiteljski fakultet u Zagrebu.
13. Klarin, M. (2006). Razvoj djece u socijalnom kontekstu – roditelji, vršnjaci, učitelji. Jastrebarsko: Naklada Slap.
14. Kušević, B. (2010). (Ne)uvažavanje participativnih prava djeteta: suvremeni obiteljski odgoj između poslušnosti i odgovornosti. Dijete i društvo: časopis za promicanje prava djeteta, 12 (1-2): 105-116.
15. Ljubetić, M. (2007). Biti kompetentan roditelj. Zagreb: Mali profesor.
16. Ljubetić, M. (2012). Nosi li dobre roditelje roda?! Odgovorno roditeljstvo za

- kompetentno dijete. Zagreb: Profil International.
17. Maleš, D., Kušević, B. (2011). Nova paradigma obiteljskoga odgoja, U: D. Maleš (Ur.), Nove paradigme ranoga odgoja (str. 44-66). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedagogiju.
 18. Milanović, M., Stričević, I., Maleš, D., Sekulić-Majurec, A. (2000). Skrb za dijete i poticanje ranog razvoja djeteta u Republici Hrvatskoj. Zagreb: UNICEF-Ured za Hrvatsku, Targa
 19. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015), Narodne novine, 5/15.
 20. Pećnik, N. (2008). Suvremeni pogled na dijete, roditeljstvo i socijalizaciju. Dijete i društvo. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, 10(1/2): 99-115.
 21. Pećnik, N., Starc, B. (2010). Roditeljstvo u najboljem interesu djeteta i podrška roditeljima najmlađe djece. Zagreb: Ured UNICEF-a za Hrvatsku.
 22. Roopnarine, J., Uwe P. G. (2005). Families in Global Perspective. Boston: Pearston.
 23. Rosić, V. (1995). Pedagoško obrazovanje roditelja - pretpostavka učinkovitog odgojno-obrazovnog djelovanja, U: V. Rosić (Ur.), Pedagoško obrazovanje roditelja: zbornik radova. Rijeka: Pedagoški fakultet u Rijeci.
 24. Sears, W., Sears, M. (2008). Povezujuće roditeljstvo. Priručnik za razumijevanje i odgoj vašeg djeteta. Zagreb: Mozaik knjiga
 25. Sears, W., Sears, M.(2009). Disciplina-kako postići da se dijete bolje ponaša od rođenja do desete godine. Zagreb: Mozaik knjiga.
 26. Shaw, R., Wood, S. (2009). Epidemija popustljivog odgoja: zašto su djeca nevesela, nezadovoljna, sebična te kako im pomoći. Zagreb: V.B.Z.
 27. Stričević, I. (2011). Jačanje roditeljskih kompetencija kroz programe obrazovanja roditelja, U: D. Maleš (Ur.), Nove paradigme ranoga odgoja (str. 125-152). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedagogiju.
 28. Walsh, F. (2003). Normal Family Processes. Third Edition. New York: Guilford Press.
 29. Walsh, F. (2006). Strengthening Family Resilience. New York: Guilford Press.

PARENTAL EDUCATION AND PARENTAL PEDAGOGICAL COMPETENCE THE THEORETICAL AND PRACTICAL CHALLENGES

ABSTRACT

Numerous changes which have occurred within the broader social context have influenced the modern family, its structure, lifestyle, and its characteristics. This thesis discusses some of the basic features of modern families with a special emphasis on the parents' role in the upbringing of their child, especially since parental child rearing practices are considered the key to a good parent-child relationship, and a direct impact

on the child's progress and his/her future life. The view of a child and childhood has also been changed. A child is now seen as an active participant in his/her own development, with all the rights and needs which should be recognized by the adults. Since the parents are expected to be competent in executing their parental duties and act in the best interests of the child, they need to be provided with programmes of early childhood education that will empower them and raise the level of their personal and parental competence. Preschool institutions are considered to be the first link in the process of parental growth and development. The cooperation with their children's preschool teachers, effective communication, development of partnerships and the involvement in the various programmes of early childhood education may enable parents to respond to the challenges of modern parenthood.

Keywords: family, education, modern parenting, pedagogical teaching parents